

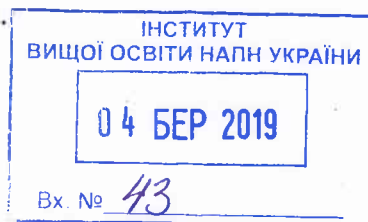
ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Ткачук Олени Геннадіївни «Формування здоров'язберезувальної компетенції майбутніх лікарів у освітньому процесі з фізичного виховання», подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти

Обґрунтування вибору теми дослідження. На межі тисячоліть у зв'язку з технічним та інформаційним прогресом змінилася роль і місце системи фізичного виховання в суспільстві. Якщо раніше метою фізичного виховання було формування фізично досконалої людини, готової до праці та оборони, то на сьогоднішній день пріоритетною є його оздоровча спрямованість, оскільки здорова людина – основа здорової нації.

Як вказує М.І. Лук'янченко, збереження і зміцнення здоров'я, а не тільки боротьба з хворобами, стає завданням особливої ваги для населення. Його розв'язання повинно здійснюватися через здоров'язберігаючу культуру та формування у суспільстві, у кожного індивіда мотиваційних механізмів здорового способу життя. Оскільки на думку багатьох вчених в кінцевому результаті здоров'я людини безпосередньо залежить від єдності навчання та виховання, то виразної актуальності набуває проблема формування здоров'язберігаючої парадигми в освітній діяльності.

Медична галузь займає одне з основних місць у забезпеченні життєдіяльності суспільства, тому саме компетентним лікарям належить важлива роль у вихованні відповідального ставлення до здоров'я як власного, так і пацієнтів. Модернізація вищої медичної освіти на основі компетентнісного підходу сприятиме підвищенню її якості, а для вирішення актуальної проблеми збереження і підвищення рівня здоров'я громадян України необхідно у процесі професійної підготовки формувати здоров'язберезувальну компетентність майбутніх лікарів.

Теоретичні і методичні підходи до формування здоров'язбережувальної компетентності, спрямовані на підвищення рівня здоров'я, фізичної підготовленості і працездатності майбутніх фахівців у процесі вивчення дисципліни «Фізичне виховання» у закладах вищої освіти, розглядаються достатньо ґрунтовно. Проте проблема ціннісного ставлення до здоров'я, формування і реалізація системи знань і практичних умінь із його збереження, підвищення рівня фізичної готовності до професійної діяльності у майбутніх лікарів висвітлена недостатньо.

На сьогоднішній день існує ряд протиріч у процесі професійної підготовки майбутніх лікарів, які стосуються пошуку конструктивних способів формування їх здоров'язбережувальної компетенції в процесі фізичного виховання, що сприятимуть підвищенню якості професійної підготовки таких фахівців у цілому та зростанню результативності освітнього процесу зокрема, а також актуальність проблеми, її значущість та недостатня розробленість даного питання у психолого-педагогічній літературі зумовили вибір теми дослідження «Формування здоров'язбережувальної компетенції майбутніх лікарів у освітньому процесі з фізичного виховання».

Зв'язок роботи з планом НДР галузі. Про важливість для галузі дисертаційного дослідження свідчить факт його виконання відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри фізичного виховання і здоров'я Національного медичного університету імені О.О.Богомольця «Наукове обґрунтування розвитку професійно важливих фізичних якостей студентів медичних закладів III–IV рівнів акредитації» (0116U000129).

Тему затверджено Вченою радою Інституту вищої освіти НАПН України (протокол від 30 жовтня 2017 р. № 10/6).

Найбільш істотні наукові результати досліджень. Найбільш істотними науковими результатами дослідження є аналіз теоретико-методичних основ формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх лікарів як педагогічної проблеми, де проаналізовано етапи упровадження компетентнісного підходу у вітчизняну вищу медичну освіту,

обґрунтовано використання наукових методологічних підходів у дослідженні процесу формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх лікарів у освітньому процесі з фізичного виховання; доведено відсутність єдиного підходу до визначення поняття «здоров'язбережувальна компетентність»; конкретизовано поняття «здоров'язбережувальна компетентність лікаря»; встановлено, що здоров'я є інтегральним показником успішності розвитку суспільства при цьому професійна діяльність лікаря спрямована на його збереження і підвищення рівня, єднання фізичного і духовного здоров'я особистості, вміння гармонізувати внутрішні і зовнішні аспекти комунікації, зокрема з пацієнтами, родичами, колегами, суспільством, навколишнім середовищем. Розкрито загальну методикау педагогічного дослідження: визначено методи, підходи та етапи формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх лікарів, обґрунтовано педагогічні умови, критерії, показники та рівні її сформованості; розроблено модель формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх лікарів у освітньому процесі з фізичного виховання. Представлено організацію й результати констатувального та формувального етапів педагогічного експерименту, впродовж яких упроваджувалася розроблена модель здоров'язбережувальної компетентності та перевірялась її ефективність

Ступінь обґрунтованості результатів дослідження, їхня вірогідність і новизна. Високий рівень достовірності і обґрунтованість наукових положень, висновків і результатів дисертації забезпечує достатня джерельна база дослідження, де опрацьовано 326 найменування, з них іноземною мовою – 34 джерела. Масштабність проведеного дослідження, глибина аналізу різноманітних джерел забезпечують достовірність отриманих особисто автором результатів дисертації та вірогідність її наукових висновків і рекомендацій. Наукова новизна роботи полягає в тому, що автором *уперше* розроблено, теоретично обґрунтовано і експериментально перевірено ефективність моделі формування здоров'язбережувальної компетентності

майбутніх лікарів у освітньому процесі з фізичного виховання на другому (магістерському) рівні вищої медичної освіти, яка складається з теоретичного, змістового та організаційно-процесуального блоків, конкретизовано поняття «здоров'язбережувальна компетентність лікаря», розкрито структуру здоров'язбережувальної компетентності майбутнього лікаря, яка містить взаємопов'язані компоненти (аксіологічний, мотиваційний, гносеологічний, праксеологічний), визначено педагогічні умови формування здоров'язбережувальної компетентності, які забезпечують ефективність освітнього процесу професійної підготовки майбутніх лікарів; *удосконалено*: теоретичні аспекти професійної підготовки майбутніх лікарів на основі компетентнісного підходу у освітньому процесі з фізичного виховання медичних закладів вищої освіти, зокрема у частині визначення загальних компетентностей; *подальшого розвитку набули*: наукові підходи щодо розширення й поглиблення змісту, форм, методів і засобів формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх лікарів у освітньому процесі з фізичного виховання.

Повнота викладу основних результатів дослідження в опублікованих роботах. Основний зміст роботи повною мірою викладено у 16 публікаціях, серед яких 12 статей у наукових фахових виданнях України (з яких 4 статті у іноземних наукових виданнях), 2 – в електронних фахових виданнях України та 2 у матеріалах науково-практичних конференцій.

Значущість результатів досліджень для теорії і практики. Отримані результати у процесі професійної підготовки майбутніх лікарів служать базовим теоретичним підґрунтям для подальшого вдосконалення теорії та практики професійної освіти (в системі підвищення кваліфікації фахівців у галузі охорони здоров'я та у самоосвітній діяльності студентів зі спеціальності: 221 «Стоматологія», оновлено зміст підготовки майбутніх лікарів на основі компетентнісного підходу, зокрема навчальну програму з дисципліни «Фізичне виховання» підготовки другого (магістерського) рівня

вищої освіти, яку розширено модулями «Здоров'я та роль фізичного виховання у його збереженні» і «Діагностика та моніторинг стану здоров'я»

Рекомендації з використання результатів досліджень. Матеріали дослідження можуть бути використані як основа для науково-методичного забезпечення та організації освітнього процесу майбутніх фахівців зі спеціальності 221 «Стоматологія», зокрема реалізації технології формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх лікарів у освітньому процесі з фізичного виховання та на заняттях фахового вдосконалення медичних працівників у системі післядипломної освіти.

В цілому дисертація свідчить про високий рівень підготовки дисертанта, досконале володіння методикою дослідження, творчий підхід до обраної проблеми, що дозволило обґрунтувати стан наукової розробки теми і розв'язати основні дослідницькі завдання.

В авторефераті висвітлені всі основні положення дисертації, він відповідає її змісту.

Зауваження і недоліки роботи. Водночас дисертаційне дослідження, при загальній позитивній його оцінці містить певні дискусійні моменти, зауваження та побажання:

1. У роботі метою є обґрунтування і розробка моделі. Це не зовсім коректно, оскільки модель являє собою шаблон, який відображає певну систему, технологію, програму різні умови тощо. Тому метою може бути, наприклад, розробка і обґрунтування технології чи педагогічних умов формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх лікарів у освітньому процесі з фізичного виховання. Тим більше, що предметом дослідження є саме зміст, методи і педагогічні умови формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх лікарів у освітньому процесі з фізичного виховання у медичних закладах вищої освіти.

2. Під час аналізу міжнародного досвіду формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх лікарів у освітньому процесі з фізичного виховання бажано розглянути досвід роботи в цьому

напряму скандинавських країн, оскільки модель організації занять з фізичного виховання в Україні бралась саме з такої країни, як Швеція.

3. У підрозділі 2.1 на сторінках 68 і 69 присутні повтори, зокрема мети і завдань дослідження, які чітко представлені у вступі на 14-15 сторінках. У цьому підрозділі бажано було б звернути увагу на методи дослідження, більш ґрунтовніше їх описати, обґрунтувати, чому використовувалися саме ці методи дослідження, а не інші.

4. При формуванні здоров'язбережувальної компетентності майбутніх лікарів основним засобом є фізичні вправи, а одним із основних інструментаріїв визначення цієї компетентності є педагогічні тести, за допомогою яких можна оцінити рівень фізичної підготовленості студентської молоді в процесі з фізичного виховання. На жаль, у моделі все це відсутнє.

5. В процесі розробки моделі формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх лікарів у освітньому процесі з фізичного виховання слід було б показати зворотній зв'язок між отриманим результатом і цілями (метою), які ставляться в процесі професійної підготовки студентів зі спеціальності 221 Стоматологія, так як модель являє собою образ (шаблон) певної системи професійної підготовки майбутніх фахівців, яка повинна постійно удосконалюватися, а не залишатися сталою. Тільки при наявності зворотного зв'язку цього можна досягнути.

6. На нашу думку, некоректно порівнювати результати констатувального і формувального етапів педагогічного експерименту. В цьому випадку чистота експерименту ставиться під сумнів, оскільки умови проведення повинні бути однакові. Доцільно було б перед початком формувального етапу педагогічного експерименту створити експериментальну і контрольну групи, які б займалися за експериментальною і загальновідомою програмами відповідно. При цьому вибірка як в одній, так і в другій групах, а також умови, час проведення і кількість занять повинні бути однакові.

7. У дисертаційній роботі представлені форми організації занять, а саме тренінги, практичні і самостійні заняття. Варто було б більш ширше описати ці форми, особливо це стосується практичних занять. Зокрема, ці заняття проводились за секційною, традиційною, професійно-орієнтованою чи індивідуальною формами?

8. Введення в навчальну програму модулів «Здоров'я та роль фізичного виховання у його збереженні» і «Діагностика та моніторинг стану здоров'я» потребує проведення лекційних занять з метою ознайомлення студентів із значенням і роллю фізичного виховання для зміцнення здоров'я молоді, з новітніми видами діагностики і моніторингу стану здоров'я тощо. На жаль, у представленій моделі такі форми організації занять відсутні.

Загальні висновки. Висловлені зауваження не мають принципового характеру і не знижують загальної позитивної оцінки дисертації. У цілому, дисертація Ткачук Олени Геннадіївни «Формування здоров'язбережувальної компетенції майбутніх лікарів у освітньому процесі з фізичного виховання» є самостійно виконаним, завершеним дисертаційним дослідженням, яке за своїм змістом, обґрунтованістю висновків, новизною отриманих результатів відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступеней і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» (Постанова Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567) до кандидатських дисертацій, а її автор заслуговує на присудження пошукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти.

Офіційний опонент,

доктор педагогічних наук, професор, декан
факультету фізичного виховання, спорту
і здоров'я Національного педагогічного
університету імені М.П. Драгоманова

